

Bài báo nghiên cứu

THỰC TRẠNG TỔ CHỨC TRÒ CHƠI HỌC TẬP NHẪM PHÁT TRIỂN TƯ DUY CHO TRẺ MẪU GIÁO 5-6 TUỔI Ở CÁC TRƯỜNG MẪU GIÁO THANH PHÚ, TÂN ĐÔNG, TÂN TÂY, HUYỆN THANH HÓA, TỈNH LONG AN

Nguyễn Thị Kim Phúc

Trường Đại học Đồng Nai, Việt Nam

Tác giả liên hệ: Nguyễn Thị Kim Phúc – Email: kimduy1988@gmail.com

Ngày nhận bài: 03-3-2021; ngày nhận bài sửa: 15-4-2021; ngày duyệt đăng: 15-12-2022

TÓM TẮT

Bài viết trình bày kết quả nghiên cứu thực trạng phát triển tư duy (PTTD) cho trẻ mẫu giáo (MG) 5-6 tuổi thông qua tổ chức trò chơi học tập (TCHT) của giáo viên (GV) ở Trường MG Thanh Phú, Tân Đông, Tân Tây huyện Thanh Hóa tỉnh Long An, từ đó xác định những nguyên nhân dẫn đến thực trạng, làm cơ sở để xây dựng những biện pháp nhằm giúp trẻ MG 5-6 tuổi PTTD đạt hiệu quả tốt hơn. Kết quả nghiên cứu cho thấy đa số GV hiểu lý thuyết và nắm vững các thao tác về kiểu tư duy (TD) cần thiết cho trẻ MG 5-6 tuổi. Tuy nhiên, GV chưa biết áp dụng những hiểu biết đó kết hợp với Chuẩn phát triển cho trẻ 5 tuổi do Bộ Giáo dục và Đào tạo (GD&ĐT) ban hành về đặc điểm, quá trình PTTD của trẻ MG 5-6 tuổi, nội dung của chương trình Giáo dục mầm non 2017 và trình độ TD thực tế của từng nhóm trẻ để lập kế hoạch tổ chức TCHT nhằm PTTD cho trẻ. GV chưa biết xây dựng môi trường chơi, tổ chức và hướng dẫn, đánh giá trẻ theo hướng tiếp cận lấy trẻ làm trung tâm.

Từ khóa: phát triển tư duy; trò chơi học tập; tổ chức; trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi

1. Đặt vấn đề

Tiếp cận quan điểm dạy học lấy trẻ làm trung tâm trong việc tổ chức TCHT nhằm PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi, coi trẻ là chủ thể tích cực của hoạt động chơi, GV luôn tôn trọng trẻ, phát huy tính chủ động, tích cực sáng tạo của trẻ trong việc giải quyết nhiệm vụ TD của TCHT. GV đồng hành cùng trẻ, tổ chức hướng dẫn, kích thích sự phát triển của trẻ, không gò ép trẻ, không áp đặt trẻ. Muốn vậy, trong khâu lập kế hoạch, chuẩn bị môi trường chơi, tổ chức, hướng dẫn, đánh giá trẻ chơi phải hướng đến sự chủ động, tích cực của trẻ. Đó là những nội dung mà các trường MG luôn hướng đến. Bài viết này tìm hiểu thực trạng tổ chức TCHT nhằm PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi ở các Trường MG Thanh Phú, Tân Đông, Tân Tây,

Cite this article as: Nguyen Thi Kim Phuc (2022). Learning games to develop cognition for preschoolers of 5-6 years old at Thanh Phu, Tan Dong, Tan Tay Kindergarten, Thanh Hoa District, Long An Province. *Ho Chi Minh City University of Education Journal of Science*, 19(12), 1976-1988.

huyện Thạnh Hóa tỉnh Long An dựa trên quan điểm lấy trẻ làm trung tâm, tìm hiểu các vấn đề về lập kế hoạch tổ chức, xây dựng môi trường chơi cho trẻ; cách tổ chức, đánh giá TCHT... Từ kết quả này, bài viết đề xuất một số biện pháp nhằm góp phần giúp trẻ MG 5-6 tuổi PTTD hoàn thiện hơn.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái quát về quá trình nghiên cứu điều tra thực trạng

2.1.1. Mục đích khảo sát

Tìm hiểu, đánh giá thực trạng PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi thông qua hoạt động tổ chức TCHT theo hướng tiếp cận lấy trẻ làm trung tâm ở 3 trường MG: Thạnh Phú, Tân Đông, Tân Tây, huyện Thạnh Hóa, tỉnh Long An.

2.1.2. Đối tượng khảo sát

43 GV mầm non đang dạy lớp MG 5-6 tuổi và đại diện Ban Giám hiệu của 3 trường MG Thạnh Phú, Tân Đông, Tân Tây huyện Thạnh Hóa, tỉnh Long An.

2.1.3. Phương pháp khảo sát thực trạng

Tác giả sử dụng phối hợp các phương pháp: nghiên cứu hồ sơ, quan sát sư phạm, điều tra bằng phiếu hỏi (Anket), phỏng vấn, xử lý số liệu để khảo sát thực trạng.

2.2. Tiêu chí đánh giá và thang đo

Tác giả xây dựng 5 tiêu chí sau đây để khảo sát:

Tiêu chí 1: Nhận thức của GV về những kiểu TD và thao tác TD chủ yếu cần PT cho trẻ MG 5-6 tuổi;

Tiêu chí 2: Xây dựng kế hoạch tổ chức TCHT nhằm PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi theo hướng tiếp cận lấy trẻ làm trung tâm;

Tiêu chí 3: Xây dựng môi trường chơi nhằm kích thích TD của trẻ;

Tiêu chí 4: Cách tổ chức và hướng dẫn trẻ chơi theo hướng tiếp cận lấy trẻ làm trung tâm;

Tiêu chí 5: Đánh giá trẻ theo hướng tiếp cận lấy trẻ làm trung tâm.

Thang đo và cách đánh giá thực trạng tổ chức TCHT nhằm PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi:

- Thể hiện rõ, thực hiện tốt nội dung: đồng ý, thực hiện thường xuyên, cần thiết: 2 điểm.
- Thể hiện nội dung không rõ, mờ nhạt hoặc thực hiện thỉnh thoảng, ít khi, lưỡng lự những nội dung trong từng tiêu chí: 1 điểm.

- Không thể hiện nội dung, không thực hiện, không cần thiết, không đồng ý: 0 điểm.

Giá trị trung bình \bar{x} tính theo thang đo sau:

- Mức độ 1 (mức độ cao): thể hiện rõ hoặc thực hiện tốt nội dung: $1,5 \leq \bar{x} < 2$ điểm.
- Mức độ 2 (mức độ trung bình): thể hiện nội dung còn mờ nhạt hay thực hiện thỉnh thoảng: $0,5 \leq \bar{x} < 1,5$ điểm.

- Mức độ 3 (mức độ thấp): không thể hiện nội dung, không thực hiện $0 \leq \bar{x} < 0,5$.

2.3. Kết quả điều tra thực trạng PTTD cho trẻ cho trẻ MG 5-6 tuổi thông qua hoạt động tổ chức TCHT theo hướng tiếp cận lấy trẻ làm trung tâm

2.3.1. Thực trạng nhận thức của GV mầm non về những kiểu TD và thao tác TD chủ yếu cần PT cho trẻ MG 5-6 tuổi (xem Bảng 1)

Theo quan điểm của Nguyễn Ánh Tuyết, Nguyễn Thị Như Mai và Đinh Kim Thoa, trẻ 5-6 tuổi đã có các kiểu TD trực quan hình ảnh, TD trực quan sơ đồ, khả năng suy luận, phán đoán (yếu tố TD logic). Trong bộ chuẩn PT trẻ 5 tuổi do Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành, trẻ 5-6 tuổi có khả năng TD ngôn ngữ, TD sáng tạo như: Trẻ bày tỏ ý tưởng của mình bằng ngôn ngữ, giải quyết vấn đề bằng nhiều cách khác nhau và có các thao tác TD ngầm trong đầu như so sánh, phân tích-tổng hợp, trừu tượng hóa và khái quát hóa theo dấu hiệu chung giống nhau về tính chất, công dụng, thuộc tính bên trong. Kết quả khảo sát cho thấy đa số GV mầm non đã hiểu rõ đặc điểm PTTD của trẻ MG 5-6 tuổi. Nhận thức của GV về các kiểu TD và thao tác TD cần PT cho trẻ đều ở mức cao ($\bar{x} \geq 1,2$).

Bảng 1. Thực trạng nhận thức của GV mầm non về kiểu và thao tác TD chủ yếu cần PT cho trẻ MG 5-6 tuổi

STT	Kiểu TD và thao tác TD	Đồng ý	Lưỡng lự	Không đồng ý	Giá trị \bar{x}
1	PT các thao tác phân tích, tổng hợp, so sánh gắn với đối tượng bên ngoài là chủ yếu	12 (27,9%)	10 (23,3%)	21 (48,8%)	1,2
2	PT các thao tác phân tích, tổng hợp, so sánh ngầm trong đầu là chủ yếu	26 (60,5%)	12 (27,9%)	5 (11,6%)	1,5
3	PT khả năng khái quát hóa theo dấu hiệu bên ngoài là chủ yếu	9 (20,9%)	18 (41,9%)	16 (37,2%)	1,2
4	PT khả năng khái quát hóa theo dấu hiệu bên trong (công dụng, chức năng...) là chủ yếu	24 (55,8%)	14 (32,6%)	5 (11,6%)	1,4
5	Khái quát hóa bằng ngôn ngữ là chủ yếu	23 (53,5%)	12 (27,9%)	8 (18,6%)	1,3
6	PTTD thử sai với đối tượng bên ngoài (TD trực quan hành động) là chủ yếu	5 (11,6%)	12 (27,9%)	26 (60,5%)	1,5
7	PTTD thử sai ngầm ở trong đầu (TD trực quan hình ảnh) là chủ yếu	28 (65%)	14 (32,6%)	11 (25,6%)	1,6
8	PT yếu tố TD logic (TD suy luận dựa vào biểu tượng và dùng từ ngữ để bày tỏ ý tưởng)	27 (62,8%)	7 (16,3%)	9 (20,9%)	1,4
9	PTTD sáng tạo (thể hiện ý tưởng của mình bằng nhiều hoạt động khác)	23 (53,5%)	12 (27,9%)	8 (18,6%)	1,3
10	PTTD trực quan sơ đồ	24 (55,8)	12 (27,9%)	7 (16,3%)	1,4

Tuy nhận thức của GV khá cao (trên 50%) về các kiểu và thao tác TD của trẻ 5-6 tuổi nhưng điều đáng lo ngại là tỉ lệ GV phân vân và chưa nhận thức đúng vẫn còn khá nhiều, trên 16% ở mỗi nhóm. Kết quả phỏng vấn GV ở Trường MG Tân Tây và Trường MG Tân Đông cho thấy các cô chủ yếu học liên thông từ trung cấp lên đại học với hình thức vừa học

vừa làm nên vẫn còn 32% GV mơ hồ và chưa nhận thức đúng về kiểu và thao tác TD cho trẻ MG 5-6 tuổi, cần được bồi dưỡng.

2.3.2. Thực trạng tổ chức TCHT nhằm PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi ở Trường MG Tân Đông, Tân Tây, Thạnh Phú, huyện Thạnh Hóa tỉnh Long An

a) Kết quả điều tra bằng bảng hỏi

- *Thực trạng về mức độ thực hiện những kiểu TD và thao tác TD trong nội dung kế hoạch giáo dục của GV (xem Bảng 2)*

Mặc dù, nhận thức của GV khá đầy đủ về các kiểu và thao tác TD của trẻ 5-6 tuổi nhưng đa số GV lại không áp dụng những hiểu biết đó vào việc lập kế hoạch giảng dạy của mình. Mức độ áp dụng các kiểu và thao tác TD đặc trưng của trẻ MG 5-6 trong kế hoạch rất thấp. Các kiểu và thao tác TD đặc trưng của lứa tuổi 5-6 như khái quát hóa theo dấu hiệu chung bên trong, khái quát hóa bằng ngôn ngữ; TD thử sai ngầm ở trong đầu, TD logic, TD sáng tạo và TD trực quan sơ đồ thực hiện rất ít, thậm chí không thực hiện trong nội dung kế hoạch giáo dục theo chủ đề và kế hoạch năm học (\bar{x} ở mức độ 3, $\bar{x} \leq 0,4$). Ngược lại, các kiểu và thao tác TD không đặc trưng và thấp hơn so với độ tuổi thì lại được thực hiện thường xuyên ($\bar{x} \geq 1,2$). Kết quả phỏng vấn GV Trường MG Thạnh Phú và Trường MG Tân Đông cho thấy GV chưa chú tâm đến PTTD cho trẻ, sử dụng TC để tiết học đảm bảo thời gian. Bên cạnh đó, do bộ phận chuyên môn không kiểm tra nội dung phát triển TD, chỉ kiểm tra có đủ 5 mặt PT và yêu cầu có mặt PT nhận thức là được, không quan tâm đến kiểu loại, thao tác TD. Điều này cho thấy thực tế GV và bộ phận chuyên môn không xem trọng và rất ít tổ chức các TCHT nhằm PT các kiểu TD ở bình diện bên trong và thao tác TD ngầm trong đầu cho trẻ.

Bảng 2. *Thực trạng mức độ thực hiện những kiểu TD và thao tác TD trong nội dung kế hoạch giáo dục của GV*

STT	Kiểu TD, thao tác TD	Thường xuyên	Không thường xuyên	Không Thực hiện	Giá trị \bar{x}
1	PT các thao tác phân tích, tổng hợp, so sánh gắn với đối tượng bên ngoài	15 (34,9%)	6 (14%)	22 (51,1%)	1,2
2	PT các thao tác phân tích, tổng hợp, so sánh ngầm trong đầu	6 (14%)	4 (9,3%)	33 (76,7%)	0,4
3	PT khả năng khái quát hóa theo dấu hiệu bên ngoài	11 (25,6%)	4 (9,3%)	28 (65,1%)	1,4
4	PT khả năng khái quát hóa theo dấu hiệu bên trong (công dụng, chức năng...)	5 (11,6 %)	7 (16,3%)	31 (72,1%)	0,4
5	Khái quát hóa bằng ngôn ngữ	4 (9,3%)	7 (16,3%)	32 (74,4%)	0,3

6	PT kiểu TD thử sai với đối tượng bên ngoài (TD trực quan hành động)	16 (37,2%)	4 (9,3%)	23 (53,5%)	1,2
7	PT kiểu TD thử sai ngâm ở trong đầu (TD trực quan hình ảnh)	5 (11,6%)	9 (20,9%)	29 (67,4)	0,4
8	PT yếu tố TD logic (TD suy luận dựa vào biểu tượng và dùng từ ngữ để bày tỏ ý tưởng)	7 (16,3%)	5 (11,6 %)	31 (72,1%)	0,4
9	PTTD sáng tạo (thể hiện ý tưởng của mình bằng nhiều cách khác nhau)	3 (7%)	9 (20,9%)	31 (72,1%)	0,3
10	PTTD trực quan sơ đồ (TD kí hiệu)	4 (9,3%)	7 (16,3%)	32 (74,4%)	0,3

- Cơ sở xây dựng kế hoạch tổ chức TCHT nhằm PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi (xem Bảng 3)

Bảng 3 cho thấy, kĩ năng xác định các cơ sở để lập kế hoạch PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi chưa khoa học, còn mang nặng phương pháp dạy học lấy GV làm trung tâm. Cụ thể có đến 55,8% GV dựa vào kinh nghiệm của mình khi lập kế hoạch. Bên cạnh đó, 51,2% GV còn đặt nặng chủ đề đang thực hiện chưa linh hoạt theo nhu cầu hứng thú của trẻ khi lập kế hoạch. Nghiêm trọng hơn, 67,4% GV không hề dựa vào trình độ TD thực tế của nhóm lớp để làm cơ sở lập kế hoạch mà lại dựa vào tuyển tập TC trong tài liệu. Đây là một thực tế đáng buồn cần phải can thiệp vì quan điểm lấy trẻ làm trung tâm được Bộ GD&ĐT triển khai và yêu cầu áp dụng từ năm 2016, nhưng đến nay, GV vẫn chưa thực sự thấu đáo và chú trọng thực hiện.

Bảng 3. Bảng thống kê thực trạng những cơ sở GV mầm non thường dựa vào để lập kế hoạch tổ chức TCHT nhằm PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi

STT	Các cơ sở để xây dựng kế hoạch tổ chức TCHT nhằm PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi	Mức độ			Giá trị \bar{x}
		Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Không thực hiện	
1	Dựa vào chuẩn PT cho trẻ 5 tuổi do Bộ GD&ĐT ban hành	3 (7%)	6 (14%)	34 (79%)	0,3
2	Dựa vào đặc điểm PTTD của trẻ 5- 6 tuổi	4 (9,3%)	8 (18,6%)	31 (72,1%)	0,4
3	Dựa vào quá trình PTTD của trẻ: từ TD thao tác bằng tay, trên đồ vật chuyển vào TD trong đầu	3 (7%)	5 (11,6%)	35 (81,4%)	0,3
4	Nội dung của chương trình Giáo dục mầm non do Bộ GD&ĐT ban hành năm 2017	6 (14%)	7 (16,2%)	30 (69,8%)	0,4
5	Chủ đề thực hiện	22 (51,2%)	2 (4,6%)	19 (44,2%)	1,5
6	Dựa vào trình độ TD của từng nhóm trẻ	2 (4,6 %)	3 (10%)	38 (88,4%)	0,2
7	Dựa vào kinh nghiệm của GV	24 (55,8%)	4 (9,3%)	15 (34,9%)	1,2
8	Dựa vào tuyển tập TC trong tài liệu	29 (67,4%)	5 (11,6%)	9 (21%)	1.5

Tóm lại, khâu lập kế hoạch của GV còn dựa vào những cơ sở thứ yếu như sở trường của GV, tuyển tập TC, chủ đề thực hiện chứ chưa dựa vào các cơ sở khoa học chính như chuẩn PT cho trẻ 5 tuổi do Bộ GD&ĐT ban hành. Thực trạng này cần thay đổi vì việc xác định cơ sở để lập kế hoạch được xem như là định hướng để phát triển đúng, phát triển có hệ thống các kiểu cũng như thao tác TD. Vấn đề phát triển TD có đúng hướng, có hoàn thiện hay không phụ thuộc rất nhiều ở khâu xác định cơ sở để lập kế hoạch PTTD cho trẻ 5-6 tuổi.

- *Thực trạng xây dựng môi trường chơi nhằm PTTD của trẻ MG 5-6 tuổi (xem Bảng 4)*

Bảng 4. Thực trạng xây dựng môi trường chơi nhằm PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi

STT	Các yếu tố	Mức độ thực hiện			Giá trị \bar{x}
		Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Không thực hiện	
1	Đồ chơi phải đảm bảo tính mở (đa chức năng)	3 (7%)	2 (4,6%)	38 (88,4%)	0,2
2	Đồ dùng đồ chơi phong phú đa dạng về chủng loại, màu sắc, công dụng, chức năng, chất liệu	3 (7%)	4 (9,3%)	36 (83,7%)	0,2
3	Đủ số lượng cho trẻ hoạt động	12 (27,9%)	9 (20,9%)	22 (51,2%)	0,8
4	Bố trí, sắp xếp hợp lí, vừa tầm mắt với trẻ, thuận tiện việc sử dụng	9 (20,9%)	3 (7%)	31 (72,1%)	0,5
5	GV tạo tâm lí luôn thoải mái, chú trọng sự tự giải thích của trẻ	2 (4,6%)	3 (7%)	38 (88,4%)	0,2
6	GV phát huy tính tự lập, sáng tạo của trẻ trong việc giải quyết nhiệm vụ của TC	4 (9,3%)	3 (7%)	36 (83,7%)	0,3

Về môi trường vật chất, nhìn chung, GV chưa chú ý trong khâu bố trí, sắp xếp vừa tầm mắt với trẻ; thuận tiện cho việc sử dụng; đủ số lượng cho trẻ hoạt động nhưng chưa cao và ở mức trung bình ($0,5 \leq \bar{x} \leq 0,8$). GV cần phải phát huy hơn nữa tính thuận tiện, dễ lấy-cất, đủ số lượng cho trẻ tham gia chơi. Theo quan điểm lấy trẻ làm trung tâm thì đồ chơi mà GV chuẩn bị phải đảm bảo tính mở, phải phong phú đa dạng về chủng loại, màu sắc, công dụng, chức năng, chất liệu, ưu tiên nguyên vật liệu từ địa phương, thiên nhiên, phế thải, tái sử dụng để tạo cơ hội cho trẻ sáng tạo... Nhưng ở đây, vẫn còn 88,4% GV chưa thiết kế đồ chơi có tính mở, 83,7% đồ dùng đồ chơi chưa phong phú đa dạng về chủng loại, màu sắc, công dụng, chức năng, chất liệu.

Về môi trường tâm lí, GV chưa tạo tâm lí thoải mái cho trẻ cũng như chưa chú trọng sự tự giải thích của trẻ, chưa phát huy tính tự lập, sáng tạo của trẻ trong việc giải quyết nhiệm vụ của TC... (\bar{x} ở mức 3, rất thấp < 0,3, mức không thực hiện). Kết hợp với phương pháp đàm thoại, chúng tôi được biết do số lượng trẻ đông, trình độ trẻ thấp so với tuổi nên GV thường xuyên bị áp lực nên không có sự thoải mái, không có thời gian cho trẻ trình bày ý kiến của mình.

Như vậy, cả môi trường vật chất và tâm lí đều chứa đựng nhiều vấn đề đáng lo ngại, bởi đồ dùng, đồ chơi là yếu tố rất quan trọng và có vai trò như người thầy thứ hai trong TC

nhưng lại được thiết kế không xứng tầm với vai trò và chức năng của nó. Hơn thế, môi trường xã hội ở các trường khảo sát còn mang nặng quan điểm thầy làm trung tâm, chưa tạo được tâm lý tích cực, chủ động cho trẻ.

• *Thực trạng về biện pháp tổ chức, hướng dẫn, đánh giá trẻ chơi theo hướng tiếp cận lấy trẻ làm trung tâm (xem Bảng 5)*

Bảng 5. *Thực trạng mức độ sử dụng những biện pháp tổ chức TCHT nhằm PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi theo hướng tiếp cận lấy trẻ làm trung tâm (n=43 người)*

STT	Các biện pháp	Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Không thực hiện	Giá trị \bar{x}
1	Cải biên, thiết kế TCHT hấp dẫn để thu hút trẻ chơi và tích cực giải quyết nhiệm vụ TD	2 (4,6%)	3 (7%)	38 (88,4%)	0,2
2	Dựa vào trình độ TD của từng nhóm trẻ, GV đưa ra mục tiêu PTTD khác nhau và xây dựng nội dung chơi khác nhau	3 (7%)	4 (9,3%)	36 (83,7%)	0,2
3	Trẻ cùng GV chuẩn bị đồ dùng đồ chơi cho TCHT nhằm PTTD theo chủ đề	2 (4,6%)	4 (9,3%)	37 (86%)	0,2
4	GV tạo cơ hội cho trẻ hoạt động tự do, tự lập trong việc giải quyết nhiệm vụ chơi để PTTD	4 (9,3%)	3 (7%)	36 (83,7%)	0,3
5	Đưa ra các tình huống có vấn đề kích thích trẻ tích cực TD	2 (4,6%)	7 (16,3)	34 (79,1%)	0,3
6	Lập kế hoạch chơi theo sở trường của GV và cơ sở vật chất	31 (72,1%)	5 (11,6%)	7 (16,3%)	0,5
7	GV sử dụng các biện pháp kích thích trẻ độc lập, sáng tạo để giải quyết các nhiệm vụ trong TC	3 (7%)	4 (9,3%)	36 (83,7%)	0,2
8	GV giải thích rõ luật chơi, cách chơi, hướng dẫn chi tiết giúp trẻ thực hiện tốt nhiệm vụ chơi	33 (76,8%)	7 (16,2%)	3 (7%)	0,3
9	Tổ chức TC với nhiều hình thức, trẻ vừa được chơi theo nhóm lẫn cá nhân	3 (7%)	7 (16,2%)	33 (76,8%)	0,3
10	GV tạo cơ hội cho trẻ bày tỏ ý kiến của mình	4 (9,3%)	4 (9,3%)	35 (81,4%)	0,3
11	Khi đánh giá GV chú ý đến quá trình chơi hơn là kết quả	3 (7%)	3 (7%)	37 (84%)	0,2
12	GV viên tôn trọng sự tự đánh giá của trẻ và khích lệ trẻ tham gia các TC tiếp theo	5 (16,7%)	3 (7%)	35 (81,4%)	0,3
13	GV đánh giá trẻ theo các yêu cầu đặt ra của GV	22 (51,2%)	3 (7%)	18 (41,8%)	0,5

Kết quả khảo sát cho thấy các tiêu chí như: Biện pháp cải biên, thiết kế TCHT hấp dẫn để thu hút trẻ chơi và tích cực giải quyết nhiệm vụ TD không dựa vào trình độ TD của từng nhóm trẻ để đưa ra mục tiêu PTTD khác nhau và xây dựng nội dung chơi khác nhau nhằm phát triển TD cho trẻ; không cùng trẻ chuẩn bị đồ dùng, đồ chơi cho TCHT nhằm PTTD theo chủ đề; chưa tạo cơ hội cho trẻ hoạt động tự do, tự lập trong việc giải quyết nhiệm vụ

chơi; chưa đưa ra các tình huống có vấn đề kích thích trẻ tích cực TD; không sử dụng các biện pháp kích thích trẻ độc lập, sáng tạo để giải quyết các nhiệm vụ trong TC; không tổ chức TC với nhiều hình thức theo nhóm lẫn cá nhân; không tạo cơ hội cho trẻ bày tỏ ý kiến của mình không được GV thực hiện thường xuyên (trên 76% không thực hiện). Bên cạnh đó, khâu đánh giá cũng còn nhiều hạn chế, như: chưa chú ý đến quá trình chơi mà chú trọng kết quả chơi, chưa tôn trọng sự tự đánh giá của trẻ, không khích lệ trẻ tham gia các TC tiếp theo trong quá trình đánh giá (trên 80%). Các biện pháp dạy học thụ động lấy thầy làm trung tâm chiếm tỉ lệ trên 51,2%, như: lập kế hoạch chơi theo sở trường của GV, theo điều kiện cơ sở vật chất; GV giải thích rõ luật chơi, cách chơi, hướng dẫn quá chi tiết được GV sử dụng khá cao trên 72%; đánh giá trẻ theo các yêu cầu do GV đặt ra trước đó.

Bảng 4 còn cho thấy có sự kéo theo từ khâu xác định cơ sở lập kế hoạch; nội dung, tần số thực hiện các kiểu, thao tác TD; khâu chuẩn bị môi trường chơi dẫn đến khâu hướng dẫn, đánh giá trẻ chơi còn nhiều vấn đề đáng quan tâm và điều chỉnh. Việc hướng dẫn, đánh giá trẻ chơi còn mang nặng vai trò của GV, chưa tạo cho trẻ cơ hội để phát huy sự chủ động, tích cực hay có điều kiện để trẻ bộc lộ khả năng riêng của cá nhân, ý tưởng của nhóm mà chủ yếu trẻ chơi, thao tác theo kiểu TD GV ấn định sẵn và bị đánh giá theo tiêu chí cứng nhắc GV đề ra trước đó.

b) Kết quả nghiên cứu thực trạng qua phương pháp nghiên cứu hồ sơ (xem Bảng 6)

Để đánh giá thực trạng được toàn diện, chính xác hơn, chúng tôi tiến hành thu thập 12 kế hoạch nuôi dưỡng chăm sóc giáo dục trẻ của 12 lớp MG 5-6 tuổi ở Trường MG Tân Đông, MG Tân Tây, MG Thạnh Phú để phân tích đánh giá các nội dung trong việc tổ chức TCHT nhằm PTTD cho trẻ 5-6 như: GV có xác định mục tiêu PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi không? Nội dung các TCHT và mục tiêu PTTD có phù hợp với đặc điểm PTTD của trẻ MG 5-6 tuổi không? Có phù hợp với chương trình Giáo dục mầm non và chuẩn phát triển của trẻ 5 tuổi không? Sự sắp xếp các TC trong kế hoạch có theo trình tự logic từ dễ đến khó, có linh hoạt theo trình độ của trẻ không?

Bảng 6 cho thấy, khâu xác định mục tiêu PTTD của các TCHT trong 12 kế hoạch không phù hợp với: chuẩn PTTD của trẻ 5 tuổi, chương trình Giáo dục mầm non, trình độ PTTD trẻ MG 5-6 tuổi, chưa có sắp xếp TCHT theo trình tự logic, chưa linh hoạt theo trình độ PTTD thực tế của nhóm, lớp ($\bar{x} \leq 0,4$). Bên cạnh đó, còn phản ánh rõ các kiểu TD và thao tác TD đặc trưng cần PT cho trẻ MG 5-6 tuổi chưa được GV đưa vào kế hoạch tổ chức. Giá trị trung bình ở mức thấp (mức 3). Cụ thể nội dung các TCHT trong kế hoạch không phù hợp với: mục tiêu PTTD trong chương trình Giáo dục mầm non ($\bar{x} = 0,4$), trình độ PTTD thực tế của trẻ 5-6 tuổi ($\bar{x} = 0,3$), bộ chuẩn PT trẻ 5 tuổi ($\bar{x} = 0,4$), nội dung chưa hấp dẫn, thu hút ($\bar{x} = 0,25$). Kết quả điều tra bằng phiếu hỏi và cả trong kế hoạch có sự thống nhất với nhau. Cả hai phương pháp điều tra đều cho thấy thực tế trong kế hoạch giáo dục của GV chưa thể hiện rõ nội dung PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi khi xây dựng kế hoạch chủ đề.

Từ thực trạng trên có thể nhận định, hiện nay việc xây dựng nội dung PTTD trong kế hoạch năm, kế hoạch chủ đề còn rất sơ sài, mơ hồ, chưa thể hiện rõ ràng và đầy đủ các kiểu và thao tác TD được quy định trong chương trình Giáo dục mầm non, bộ chuẩn PT trẻ 5 tuổi, trình độ TD của trẻ 5-6 tuổi và thực tế trẻ ở địa phương, lớp, cũng như trẻ có nhu cầu PTTD đặc biệt. Mục tiêu và nội dung của các kế hoạch năm học, cũng như kế hoạch chủ đề, GV chưa xác định đầy đủ những kiểu TD và thao tác TD cần PT cho trẻ MG 5-6 tuổi. Mục tiêu PTTD GV xác định trong kế hoạch còn thấp hơn so với trình độ TD của trẻ MG 5-6 tuổi, thấp hơn chuẩn PT trẻ 5 tuổi, cũng như chưa chú ý đến trẻ có nhu cầu đặc biệt.

Bảng 6. Bảng thống kê thực trạng việc xác định mục tiêu PTTD và nội dung TCHT trong kế hoạch tổ chức TCHT nhằm PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi (n = 12 kế hoạch)

Nội dung	Mức độ thực hiện			Giá trị \bar{x}
	Rõ ràng hoặc thường xuyên thực hiện	Mờ nhạt, hoặc thực hiện thỉnh thoảng	Không có hoặc không thực hiện	
- Mục tiêu của kế hoạch có:				
+ Xác định rõ mục tiêu PTTD cho trẻ không? (ghi rõ PT loại TD, thao tác TD nào?)	2 16,7%	1 8,3%	9 75%	0,4
+ Phù hợp với mục tiêu PTTD trong chương trình Giáo dục mầm non 2009	1 8,3%	3 25%	8 66,7%	0,4
+ Phù hợp với mục tiêu PTTD trong chuẩn PT nhận thức trẻ 5 tuổi	1 8,3%	2 16,7%	9 75%	0,3
+ Phù hợp với trình độ PTTD của trẻ ở địa phương và linh hoạt theo trẻ từng nhóm, lớp	1 8,3%	1 8,3%	10 83,4%	0,25
- Nội dung TCHT có phù hợp với:				
+ Chuẩn PT nhận thức trẻ 5 tuổi	1 8,3%	3 25%	8 66,7%	0,4
+ Trình độ PTTD trẻ MG 5- 6 tuổi	1 8,3%	2 16,7%	9 75%	0,3
+ Chương trình Giáo dục mầm non 2017	1 8,3%	3 25%	8 66,7%	0,4
+ Sắp xếp có logic, linh hoạt theo trình độ PTTD của trẻ ở từng nhóm, lớp	1 8,3%	2 16,7%	9 75%	0,3
+ Nội dung có hấp dẫn, thu hút trẻ chơi	1 8,3%	1 8,3%	10 83,4%	0,25

c) *Kết quả nghiên cứu thực trạng qua phương pháp quan sát hoạt động của trẻ (n= 10 hoạt động quan sát)*

Nhằm đánh giá thực trạng việc xây dựng môi trường chơi, quá trình hướng dẫn, đánh giá trẻ chơi trong quá trình tổ chức TCHT, tác giả tiến hành lập phiếu quan sát, thăm lớp và quan sát các góc chơi TCHT trong lớp; dự giờ một số hoạt động có tổ chức TCHT của GV. Sau đây là kết quả ghi nhận được:

• **Thực trạng chuẩn bị môi trường chơi khi tổ chức TCHT nhằm PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi**

Quan sát thực tế cho thấy môi trường chơi chưa được GV chuẩn bị tốt cả về môi trường vật chất lẫn tinh thần.

Về môi trường tâm lí: Các TCHT nhằm PTTD chưa tạo được sự thoải mái, gần gũi; chưa khích lệ trẻ giải quyết vấn đề cũng như chưa tạo tình huống kích thích trẻ TD.

Về môi trường vật chất: Khi tổ chức TCHT nhằm PTTD cho trẻ tham gia, GV chưa chuẩn bị đồ dùng, đồ chơi đa dạng, phong phú, chưa đẹp mắt, ít chức năng, nguyên vật liệu nghèo nàn, chưa được sắp xếp hợp lí, kích thích trẻ hoạt động. Góc chơi chủ yếu là các đồ dùng, đồ chơi theo Thông tư 02 và Thông tư 34 do Bộ GD&ĐT cấp phát theo quy định (70%). Một số ít đồ chơi tự tạo (20%) nhưng chủ yếu là mút bitis và vải nỉ. Những đồ chơi từ nguyên vật liệu địa phương và do chính cô và trẻ làm rất ít (10%). Mặt khác, các đồ dùng đồ chơi còn chưa được GV bày trí thuận tiện cho trẻ chơi và được cất trong kho, trong các hộp giấy, nhựa đục trẻ không nhìn thấy được. Các góc chơi chưa có các đồ chơi kích thích trẻ TD như: domino, thẻ card, các đồ chơi do GV tự thiết kế... Thiết bị, đồ dùng đồ chơi, các góc chơi ngoài trời hầu như không được GV chuẩn bị.

Về môi trường xã hội: Chưa đảm bảo theo hướng dạy học tích cực lấy trẻ làm trung tâm. Trẻ tham gia chơi nhưng chưa thực sự tích cực, hứng thú, chưa được phát huy vai trò làm chủ thể hoạt động. Đa số GV (90% GV) còn hạn chế việc trao đổi với trẻ. Cụ thể khi GV giao luật chơi hay đánh giá kết quả thì không hỏi trẻ có hiểu rõ luật chơi không, chưa cho trẻ ý kiến. Khi đánh giá, GV chưa cho trẻ lí giải ý tưởng mà nhận xét theo tiêu chí GV đặt ra từ trước. Việc trao đổi, bàn bạc giữa trẻ với nhau trong quá trình tổ chức cũng rất hạn chế vì đa số các trẻ còn lại trong nhóm sẽ nghe theo ý tưởng của nhóm trưởng và GV giao toàn quyền cho nhóm trưởng. Trong tất cả 10 TCHT nhằm PTTD được tổ chức cho trẻ 5-6 tuổi thì chỉ có 1 TC được cô P.T.B.H Trường MG Tân Tây đảm bảo có sự trao đổi giữa các trẻ, nhưng vẫn chưa tạo nhiều cơ hội cho trẻ trao đổi với cô và nêu ý tưởng của mình.

• **Thực trạng hướng dẫn trẻ khi tổ chức TCHT nhằm PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi theo hướng tiếp cận lấy trẻ làm trung tâm**

Qua kết quả quan sát 10 TCHT, tác giả nhận thấy quá trình hướng dẫn trẻ chơi theo hướng tiếp cận lấy trẻ làm trung tâm rất mờ nhạt: có 80% các TCHT chưa đưa ra mục tiêu, nội dung PTTD riêng cho từng nhóm trẻ; 90% các TCHT GV chưa tạo điều kiện cho trẻ tham gia khâu chuẩn bị đồ dùng đồ chơi; chưa tạo cơ hội cho trẻ hoạt động tự do, tự lập trong việc giải quyết nhiệm vụ chơi; 70% các TCHT khi tổ chức không sử dụng tình huống có vấn đề kích thích trẻ tích cực TD cũng như chưa sử dụng các biện pháp kích thích trẻ độc lập, sáng tạo để giải quyết các nhiệm vụ trong TC; 90% các TCHT không tổ chức đa dạng, kết hợp nhóm - cá nhân; không tạo cơ hội cho trẻ bày tỏ ý kiến của mình. Có 80% TCHT không được GV tạo điều kiện cho trẻ tự chọn vật liệu chơi, cách chơi, hình thức chơi, chưa xây dựng nội dung chơi theo nhu cầu và hứng thú của trẻ. Ví dụ: Với TC “Mua sắm”, GV

cho cả 4 tổ cùng mua sắm dụng cụ nhà bếp, chứ chưa cho trẻ quyết định hình thức chơi là thi đua theo tổ hay cá nhân, không tạo cơ hội cho trẻ mua đồ dùng theo ý tưởng của nhóm.

Tóm lại, trong quá trình hướng dẫn trẻ chơi các TCHT, GV chưa chú trọng áp dụng các biện pháp dạy học theo hướng tiếp cận lấy trẻ làm trung tâm. GV chủ yếu hướng dẫn trẻ một cách áp đặt (yêu cầu trẻ làm theo GV).

- **Thực trạng đánh giá trẻ khi tổ chức TCHT nhằm PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi**

Theo Công văn số 277/Bộ GDĐT-GDMN, ngày 25/01/2017 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc hướng dẫn xây dựng kế hoạch chuyên đề “Xây dựng trường Mầm non lấy trẻ làm trung tâm” thì đánh giá theo hướng lấy trẻ làm trung tâm là quá trình đòi hỏi phải có sự tham gia của trẻ và chú trọng sự tự đánh giá và đánh giá lẫn nhau (Ministry of Education and Training, 2017). Nhưng qua các hoạt động quan sát, nghiên cứu hồ sơ và kết hợp với phỏng vấn, tác giả đưa ra nhận xét như sau: GV chưa đánh giá trẻ theo hướng tiếp cận lấy trẻ làm trung tâm, quá trình đánh giá trẻ chủ yếu là nhận xét một chiều từ phía GV theo những tiêu chuẩn đã đề ra trước đó. Trẻ muốn thể hiện, nói lên ý tưởng của cá nhân, của nhóm nhưng do áp lực thời gian, chưa thật sự chú trọng khả năng TD sáng tạo, logic, ngôn ngữ nên GV chưa trao cho trẻ cơ hội để thể hiện. Khi kết thúc quá trình nhận xét, GV cũng không đưa ra những gợi ý nâng cao mức độ chơi để kích thích trẻ tiếp tục tham gia chơi ở lần sau mà kết thúc TC bằng việc phân định thứ hạng các đội. Cụ thể, có 80% các TCHT GV không hỏi trẻ về ý tưởng của trẻ; 70% các TCHT GV không cho trẻ tự đánh giá và đánh giá lẫn nhau; 90% các TCHT GV là người nhận xét sản phẩm của trẻ theo tiêu chí GV đề ra trước đó mà không có sự dung hòa giữa ý tưởng của trẻ và tiêu chí của GV. Việc gợi ý nâng cao mức độ khó khi chơi lần sau cũng chỉ có 10% TC có thực hiện. Khi được hỏi về mức độ hài lòng khi đánh giá thì 70% GV cho rằng mình thực hiện tốt khâu đánh giá, 20% còn lại thì chưa hài lòng nhưng chưa nhận ra khâu đánh giá của bản thân còn chưa lấy trẻ làm trung tâm ở điểm nào?; 10% GV còn lại có nhận ra các tiêu chí đánh giá lấy trẻ làm trung tâm chưa được áp dụng khi đánh giá nhưng do GV ngại khả năng nhận xét – đánh giá của trẻ chưa tốt nên làm thay trẻ để đảm bảo thời gian hoạt động. Như vậy, khi đánh giá trẻ, GV còn áp đặt, chưa cho trẻ tự đánh giá, đánh giá lẫn nhau, chưa phát huy vai trò tích cực của trẻ, còn đánh giá theo quan điểm của GV.

3. Kết luận

Từ kết quả phân tích thực trạng nêu trên, bài viết đưa ra những kết luận như sau:

Đa số GV nhận thức đúng về các thao tác và các kiểu TD chủ yếu cần PT cho trẻ MG 5-6 tuổi nhưng chưa áp dụng được trong việc lập kế hoạch PTTD cho trẻ thông qua hoạt động tổ chức TCHT. Khi xây dựng mục tiêu và nội dung kế hoạch PTTD cho trẻ MG 5-6 tuổi thông qua hoạt động tổ chức TCHT, GV chưa dựa vào những cơ sở khoa học như: đặc điểm PTTD của trẻ MG 5-6 tuổi, chương trình Giáo dục mầm non, chuẩn PT cho trẻ 5 tuổi và trình độ TD thực tế của trẻ. Môi trường chơi về mặt tâm lí hay vật chất đều chưa tiếp cận theo hướng lấy trẻ làm trung tâm. GV chưa biết sử dụng các biện pháp tổ chức, hướng dẫn

trẻ chơi, chưa phát huy được tính tích cực của trẻ trong khi chơi để PTTD, chưa biết dựa vào trình độ TD của từng nhóm để tổ chức, đơn điệu về hình thức, nội dung chơi. GV chưa sáng tạo trong việc thiết kế, tổ chức TCHT, chủ yếu rập khuôn theo các tài liệu có sẵn. GV thường tiến hành TCHT trong hoạt động học, trong khi các thời điểm trong ngày đều có thể tiến hành TCHT, nhất là hoạt động vui chơi tự do. GV đánh giá trẻ chơi chưa theo hướng tiếp cận lấy trẻ làm trung tâm: chưa tạo cơ hội để trẻ tự đánh giá, đánh giá lẫn nhau, chưa lắng nghe ý kiến của trẻ, còn áp đặt theo ý của GV.

❖ **Tuyên bố về quyền lợi:** Tác giả xác nhận hoàn toàn không có xung đột về quyền lợi.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Dinh, V. V. (2009). *Giao trình tổ chức hoạt động vui chơi cho trẻ mầm non [Curriculum for playing activities for preschool children]*. Hanoi: Vietnam Education Publishing House.
- Ministry of Education and Training. (2009). *Chương trình giáo dục mầm non [Preschool education program]*. Vietnam Education Publishing House.
- Ministry of Education and Training. (2010). *Thông tư số: 23/2010/TT-BGDĐT Ban hành quy định về bộ chuẩn phát triển trẻ em năm tuổi [Circular No.23/2010/TT-BGDĐT Issuing provisions on the set of development standards of five-year-old children]*. Hanoi.
- Ministry of Education and Training. (2017). *Công văn số 277/BGDĐT-GDMN ngày 25/01/2017 về việc hướng dẫn xây dựng kế hoạch chuyên đề “Xây dựng trường mầm non lấy trẻ làm trung tâm” giai đoạn 2016-2020 [Official Letter No.277/Ministry of Education and Training-GDMN, dated January 25, 2017, guiding the formulation of a thematic plan "Building a child-centered kindergarten" for the 2016-2020 period]*. Hanoi.
- Nguyen, A. T., Dinh, V. V., & Nguyen, T. H. (1996). *Hướng dẫn trẻ mẫu giáo chơi [Guide preschoolers to play]*. Hanoi: Pedagogical University Publishing House.
- Nguyen, A. T., Nguyen, T. N. M., & Dinh, K. T. (2019). *Tâm lý học trẻ em lứa tuổi mầm non từ lọt long đến 6 tuổi [Psychology of preschool children from birth to 6 years old]*. Hanoi: Pedagogical University Publishing House.
- Pham, T. C., Nguyen, T. O., & Tran, T. S. (2008). *Giáo dục mầm non [Preschool education]*. Hanoi: National University Publishing House.
- Ton, Q. T. (2014). Tiếp cận quan điểm dạy học lấy người học làm trung tâm [Approach a learner-centered teaching perspective]. *Journal of Scientific and Training*.
- Tran, B. H. (2003). Dạy học lấy người học làm trung tâm [Learner-centered teaching]. *Journal of Educational Science Information*, No. 96.
- Truong, T. X. H. (2000). *Sử dụng trò chơi học tập như một phương pháp giáo dục nhằm phát triển năng lực nhận thức cho trẻ 5-6 tuổi [Using learning games as an educational method to develop cognitive capacity for children 5-6 years old]*. Education Science Academy Master's Thesis.

**LEARNING GAMES TO DEVELOP COGNITION
FOR PRESCHOOLERS OF 5- 6 YEARS OLD IN THANH PHU, TAN DONG,
TAN TAY KINDERGARTEN, THANH HOA DISTRICT, LONG AN PROVINCE**

Nguyen Thi Kim Phuc

Dong Nai University, Vietnam

Corresponding author: Nguyen Thi Kim Phuc – Email: kimduy1988@gmail.com

Received: March 03, 2021; Revised: April 15, 2021; Accepted: December 15, 2022

ABSTRACT

The article presents the results of research on the development of cognition for preschoolers of 5-6 years old through organizing learning games in Thanh Phu Kindergarten, Tan Dong Kindergarten, Tan Tay Kindergarten, Thanh Hoa District, Long An Province. The study aims to identify the causes of the current situation and then suggest measures to help develop better cognition for the preschoolers. The result show that the majority of teachers understood related theories and patterns of cognitive skills for the preschoolers of this age. However, they did not know how to apply those knowledge in their teaching so that they can help these preschoolers achieve the outcomes predefined for this age by the Ministry of Education and Training. Teachers also did not know how to build a play environment, including how to organize, guide, and evaluate children in a child-centered approach.

Keywords: cognitive development; learning games; organization; preschoolers of 5-6 years old